

Jordmide, *Trombidium holosericeum*

Almindelig forholdsvis stor (4 mm) mide med purpurrød, næsten firkantet, fløjelshåret krop.

– Danmarks Dyreverden 1,290.

Mide, fællesgermansk, ældre nydansk mitte; beslægtet med oldhøjtysk miza 'myg', verbet mede og subst. mejsel, grundbetydningen er 'meget lille, smule, småtskåret' (1). *Jordmide* 1879ff (2), *fløjelmide*.

Rødlus o. 1830 (3); *rød(e) skrædder* NSjælland o. 1880ff, Skiveegnen (4), *røde Mette* Sønderjylland slutn. 1800-t; (5), *røde Lavs* (Lars) og *røde Anders* NØFyn (6); *postbud* København (7); optegnet o. 1880: *Maries ten* Sønderjylland (8), *Maries kok* (= hane) og *Vorherres kok* Samsø (9) til forskel fra mariehønen (s. 119) ligesom *Vorherres høne* ØJylland, Samsø, Ærø o. 1925 (10), *Vorherres hane* Møn (11); *Vorherres føl* ØJylland (12), *Vorherres ridehoppe* Søvind (13). *Vorherres ko* og *Vorherres lam* NSjælland o. 1870ff (14); *Vorherres blod* Ramløse, Ll. Lyngby (15), *Vorherres bloddråbe* (16).

Kvelster, *kvalster*, *kvolster* o. 1700; Sønderjylland og Fyn o. 1880 (17), ordet betyder 'tyk, ophostet slim', veterinært også nældefeber, som man mente kvæget fik af at æde det »giftige« dyr (18); miden ligner en lille krybende frø, er højrrød og ligesom strøget med cinnober, dens gift er stærkere end nogen modgift (1773; 19).

Den røde jordmide blev regnet til de djævelske dyr, thi »rødt er fandens uniform« (NSjælland o. 1880; 20). Man må ikke slå den ihjel (Lyng NSjælland; 21), dens tilsynekomst varsler lykke (22), ønskes noget når man ser den går det i opfyldelse (VSjælland; 23) sml. edderkop s. 29.

LITTERATUR: (1) 626 249,251; (2) 659 9,867; (3) 903 5.2,1829, 153; (4) 436c 92; 388; 103 1954 (Vinderup); (5) 212c 2, 585 og 3, 118; 160 1904/28; 3212 (1886); (6) 388; 910d 260; (7) 76 73; (8) 212c 2,558; (9) 794 3,142; 212c 3,1088; 160 1904/28; 352; (10) 160 1906/1: 1846 (Randers a.), 1904/28; 215; 388; (11) 794 12,1889,160; (12) 212c 3, 1088; 160 1904/30: 2157; (13) 212c 3,1089; (14) 436 215; 874b 143; 388; (15) 388; (16) 222q 58; (17) 903 5,1829,224 fra Moth; 212c 2,342; 794 2, 29; (18) 659 11,803; 74 197; (19) 74 197f; (20) 436c 92; (21) 388; (22) 160 1903/30; (23) 160 1906/23: 294 (Kirkehelsing).

Sølvkræ, *Lepisma saccharina*

Det ca. 10 mm lange urinsekt er beklædt med sølvglinsende skæl og har på bagkroppen tre lange halenokker. Holder til i køkkenskabe, badeværelser, sprækker og er ildeset, men regnes ikke for et egentlig skadedyr; »et slags tusindben af glinsende sølvfarve indfinder sig i sukkerdåserne« (København 1792; 1).

– Danmarks Dyreverden 1, 309-12.

Sølvkræ 1771ff, -kræ er gammel benævnelse for et lille dyr, insekt, og stammer vistnok fra kræg 'stakkel' jf. kræge 'skrante' (2). *Sølvorm* 1763ff og *sølvmol* 1776ff; Vendsyssel (3), *forsølvet møl* 1767 (4), *sølvdyr* (5), *sølvfisk* (6) omtydet til *syldfisk* Hillerslev Thy (7), syld = husets grundvold; *sølvheks* (8), *sølvmol* og *sølvild* (9), *sølvvatter* Vendsyssel (10), *sølvsmed* (11).

Sukkerkræ 1828ff (12), *sukkerfisk* (8), *sukkerkast* 1897 (13).

Møldyr o. 1880ff (14), *papirmøl* Lolland (15), *bogsild* Vejleegnen o. 1900 (16), *mølsild* ØSjælland (15), *sengesild* SFyn (15), *sild* Fyn, Læsø, København, VLolland (17); *hest Bågå* (15); *blank bille* og *blanke Maren* Ærø o. 1925 (15).

Svet, *svetter* Jylland (18) af svitte 'bevæge sig hurtigt, smutte omkring'. *Skærevatter* Vendsyssel (19), *misk* Lolland (15).

LITTERATUR: (1) 908b 3,226; (2) 659 11,586; (3) 659 23,335; 332 74; 202c 4,140f; (4) 908 189; (5) 659 23, 327ff; 765c 22; 621 118; (6) Hjemmet 12/2 1935; 388; (7) 423; (8) Hjemmet 12/2 1935; (9) 659 23,379; (10) 202c 4,140f; (11) 659 23,340; (12) 659 22,974; (13) 659 22,971ff; (14) 659 14,733; (15) 388; (16) 202c tb. 55; (17) 659 18,1365; 332 74; 202d 2,256; 388; (18) 212c 3, 686 jf. tb. 369; 423; (19) 202c 3,301 (Dronninglund h.).

Sølvkræ. BIOFOTO/Arthur Christiansen.

